

Naději nám může dát, že znovu objevíme kořeny, říká nový olomoucký biskup

24. prosince 2017 11:54

Po téměř třiceti letech slaví olomoucká arcidiecéze Vánoce se dvěma novými biskupy. S jedním z nich, rodákem z Olšan na Šumpersku a dlouholetým farářem chrámu svatého Michala v Olomouci Antonínem Baslerem přináší MF DNES sváteční vánoční rozhovor.

foto: Stanislav Heloňa, MF DNES

Budou tyto Vánoce pro vás jiné?

Budou, protože už nemám svůj kostel a svou farnost. Přijal jsem ale pozvání do farnosti Kelč, kde budu přesně o půlnoci sloužit půlnoční mši. Následující den budu mít bohoslužbu v novém kostele sv. Václava v Zámorskách.

Není to spíš tak, že se vám farnost rozrostla a taky se podstatně zvýšil počet věřících v ní?

Ano, dá se říct, že teď patřím ne jedné farnosti, ale celé diecézi, stejně jako kolega Josef Nuzík a pan arcibiskup.

Máte nějaké rituály, bez nichž si Vánoce neumíte představit?

To nejdůležitější je pro mě vánoční bohoslužba, která by pro všechny věřící měla být naprosto bezkonkurenčním jádrem prožití Vánoc. Po tu dobu, co jsem v Olomouci, a je to už 18 roků, máme na arcibiskupství na Štědrý den pravidelně společnou večeři s řadou kněží z olomouckých farností.

Pamatujete si na Vánoce z dětství? Byly pro vás některé vánoční svátky něčím výjimečné?

Co jsem schopen paměti zasáhnout, vzpomínám si, že mou starostí bylo opatřit vánoční stromek, který pak moje sestry zdobily. Mám ale jednu pěknou vzpomínku na pěší cestu na půlnoční do Rudy nad Moravou. Šli jsme s rodiči asi tři kilometry křupajícím sněhem a náledím. Ta jiskřivá sněhová krása mi dodnes zůstala v paměti.

Sloužil jste někdy půlnoční mši dřív než o půlnoci?

Ve farnostech, kde jsem působil, byla vždycky o půlnoci.

Je chybou, když ji kněží celebrují dřív?

Ne vždy se dají všechny mše stihnout o půlnoci. I já jsem nemíval jen jednu půlnoční, a když jich má být víc, musí být některá dřív. Pro starší lidi nebo rodiny s dětmi je to naopak lepší.

Měl jste v rodině kněžské kořeny a tedy i nějaký vzor?

Ano, měl. Bratr mého tatínka byl knězem, dokonce kapucínem. Začínal v klášteře v Olomouci, odkud ho pak poslali na studia do Holandska. Za hluboké totality byl představeným malého kláštera na Jáchymovsku. StB tam tehdy propašovala zbraně, které pak estébáci přišli slavnostně objevit. Strýce soudili a zavřeli. Když se vrátil z kriminálu, nechtěli ho nikam vzít, tak musel na nádraží v Rudě nad Moravou strouhat klády pořízem. Zničil si tam zdraví. Tři měsíce po mé primici (*první mši sloužené po vysvěcení na kněze - pozn. red.*) jsem ho pochovával.

Studoval jste střední školu železniční, na dráze jste taky pracoval. Kdy jste v sobě objevil, že jste povoláný ke kněžské službě?

Na železnici jsem pracoval jako technik rok před válkou a po ní ještě rok. Zpětně jsem si uvědomil, že první jiskřička mé budoucnosti se objevila, už když jsem jako malý chlapec ministroval v kapli u nás v Olšanech. Na antipendiu (*látce, která zakrývá podstavec oltáře - pozn. red.*) bylo vyšité Ježíšovo srdce a u něj bylo napsáno: „Mistr je zde a volá tě.“ Jak jsem tam před tím klečel, napadalo mě, jestli to neplatí pro mě. Ale v době dospívání se mi po pravdě řečeno líbila děvčata. Když jsem odcházel na vojnu, šel jsem tam s tím, že se po ní určitě ožením a budu mít aspoň pět dětí.

Myslel jste na konkrétní dívku?

Ano. Během vojenské služby se to ale změnilo. Zčásti proto, že ona si našla jiného chlapce. Ale zřejmě to všechno bylo v Božím plánu. Ona byla jedna z těch, kdo mi řekli, že si myslí, že bych měl být knězem. Nezávisle na sobě to zmínilo i několik dalších lidí, kterých jsem si vážil. Tak jsem o tom nemohl nepřemýšlet.

Nevstupoval jste do semináře tak trochu natruc, kvůli zlomenému srdci?

Tak to určitě nebylo. Skutečný pokoj k tomu rozhodnutí jsem získal až v období, kdy jsem potkal i jiné dívky, se kterými bych býval byl ochoten jít životem. Až poté jsem mohl říct Bohu ano s jakýmsi vnitřním pokojem. Ale řada lidí, kteří to pozorovali jen zvenčí a z velké dálky, si stejně jako vy myslela, že jsem šel do semináře z nešťastné lásky.

Šel jste tam s nadšením?

Řekl bych s vědomím, že to je to, co ode mě Bůh očekává a k čemu jsem svobodně dal svůj souhlas. Věřím, že Bůh ve své lásce ke každému člověku má nejlepší představu o jeho životě. Vždycky ale respektuje naši svobodu. I ve svém biskupském znaku mám dvě křídla symbolizující rozum a víru. Věřím totiž, že Pán Bůh to se mnou myslí nejlíp, jak je to jen možné. Když člověk akceptuje dobro, které s ním Bůh zamýšlí, jediné tak může být nejšťastnější a taky nejvíc dobrého udělat pro druhé.

Jednou jste mi vyprávěl, že jako kněz jste zral. Že když se modlíte otčenáš, modlíte se jej dnes jinak než v mládí. Dalo by se to nějak vysvětlit?

Jako každý člověk, který na sobě pracuje a neomezí svůj život na bezduché sledování televize nebo kouření někde na rohu, může i kněz zrát. Když čtu knihy, které v závěru svého života napsal papež Benedikt XVI., jsou určitě jiné, než ty, které vydal na začátku svého kněžského působení. Ale pokud jde o otčenáš, ta modlitba mě jako každého provází od dětství. Jako malý kluk jsem ji znal spíš foneticky a teprve později objevoval, co která slova znamenají. Pak jsem se ji dlouho modlil způsobem jako asi většina lidí - s vědomím, že je od Pána Ježíše, že je v Novém zákoně. Její hloubku jsem objevil až později. Pomohl mi k tomu Benedikt XVI., který v prvním díle své knihy Ježíš Nazaretský věnoval této modlitbě celou jednu kapitolu. Rozebírá tam jednotlivé prosby a já si uvědomil, že otčenáš pomáhá podobně jako Desatero rozvíjet ty nejkrásnější vztahy člověka - vztah lásky k Bohu, k druhým i ten správný vztah k sobě samotnému.

Vím, že jste velkým obdivovatelem Benedikta XVI. Čím vás tento muž tak oslovil?

Dřív jsem samozřejmě věděl, že existuje kardinál Ratzinger, určitě jsem i četl jeho zřejmě nejznámější knihu Úvod do křesťanství. Ale teprve až se stal papežem a já jsem měl možnost častěji naslouchat jeho slovům přes Rádio Vatikán nebo číst jeho knihy vycházející v češtině, objevil jsem průzračnost jeho myšlení, jeho důraz na pravdu, rozum a víru. Natolik mě to uchvátilo, že jsem si pořídil snad všechny jeho knihy přeložené do češtiny. Když vyšel Prolog, třetí díl Ježíše Nazaretského, přečetl jsem jej z velké touhy celý už v italštině cestou z Říma.

V začátcích své kněžské služby jste působil v Luhačovicích a Vizovicích. To je ve srovnání s Olomoucí venkov. Byl to velký rozdíl vést pak jednu z mnoha olomouckých farností?

Byla to velká změna, za prvního půl roku v Olomouci jsem taky shodil asi pět kilo. Na vizovické farnosti jsem v té době měl v neděli šest set lidí v kostele a byli tam vždycky. Kdežto v Olomouci, kde je patnáct kostelů, je obrovská cirkulace. Jádro farnosti je malinké, zbytek věřících se střídá, lidé chodí podle toho, jak vstanou. Se změnou faráře ve městě se mění i návštěvnost bohoslužeb. Ne každý každému sedí, a když je jiná možnost jen o tři sta metrů dál, tak toho lidé využijí. Začátky byly opravdu těžké, jak po strážce vztahové, tak i hmotné. Když jsem přebíral kostel sv.

Michala, byl v havarijním stavu. Než se to krůček za krůčkem s buldočí vytrvalostí dalo do pořádku, uběhla dlouhá doba.

Dnes je kostel sv. Michala jeden z nejkrásnějších, ale hlavně také nejotevřenějších. Lidé se téměř v každou denní dobu dostanou od věže až po sklepení, protože vy jste ho zpřístupnil veřejnosti. Nerozmlouvali vám ostatní kněží tento krok?

Kdysi se někdo ozval, že například křížovou chodbu, která je plná vzácných obrazů, bych měl zavřít, ale neudělal jsem to. Drobné věci, které se daly odnést, jsem odnesl sám a u těch velkých jsem spoléhal na to, že je svatý archanděl Michael nějak ohlídá.

Musel jste řešit nějakou závažnou krádež?

To naštěstí ne, ale když jsem do poustevny ve sklepení dal na skálu kříž, tak první tři exempláře hned zmizely. Nakonec jsem tam dal kříž svázaný ze dvou proutků a ten už tam vydržel.

Téměř legendární jste se stal svými lezeckými dovednostmi a kuráží, s níž jste se pohyboval po střechách kostela sv. Michala. Několikrát mě napadlo, že nad sebou musíte mít anděla strážného...

Každý, kdo ve výškách pracuje a není to pro něj vyloženě stres, vám potvrdí, že se to pro něj stane samozřejmostí, dokonce tak velkou, až to může vést k tomu, že situaci podcení.

Dostal jste se tam někdy do nebezpečí?

Jednou jsem měl namále, když jsem se spouštěl na laně na rajském dvoře. Udělal jsem si tam takový trenážér - na střechu své kuchyně jsem připevnil trám, na něj přivázal lano a přímo z okna jsem se vždycky připnul, sjel dolů a pak lezl zpátky nahoru. Bral jsem to jako trénink. Po čase, a dodnes si to nedokážu vysvětlit, když jsem se opět na lano zavěsil, trám se začal sklápět. Říkal jsem si: tentokrát to nedopadne dobře. Pode mnou bylo asi 11 metrů. Ale měl jsem shodou okolností šikmo natažené ještě jedno lano z rohu rajského dvora na střechu. Jak jsem padal, zachytil jsem to o toto lano a ono mě odtáhlo. Dopadl jsem na zem na obě nohy, padající trám se zabodl přímo vedle mě. Myslím, že jsem se o nic neuhodil, přesto jsem měl na rameni obrovskou modřinu - jako kdyby mě archanděl Michael chňapnul a postavil na zem.

Proč jste se vůbec na tom laně učil lézt? Nebo jste byl předtím i horolezcem?

To jsem nebyl, naučil jsem se to až na kostele. To bylo tak: jednou nám přišli dělat revizi na hromosvody, a když rovnali hromosvodová lana kolem kostela, poprvé jsem zblízka viděl, jak vypadá sedací úvazek a jak relativně jednoduše se dělníci po laně pohybují. Říkal jsem si, že bych to taky dokázal. Tak jsem šel do sportovního obchodu, koupil si lano, úvazek a karabiny, zeptal jsem se, jak se to dělá, a pak jsem se to na kostele sám naučil.

Využíval jste to jen pro zábavu, nebo i pro práci?

Hlavně pro práci, ale i pro zábavu, mimo jiné také pro ministranty nebo snoubence. Z toho lana jsem se dostal například na prostřední kopuli, kde jsem zasklival prasklá okénka, nebo jsem takto vyměňoval velké skleněné desky v průčelí kostela.

Máte pořád ještě rád moderní technické vymoženosti?

Ano, ale nijak to nepřeháním. Denně používám mobil, protože pro mě je to i modlitební kniha, zpěvník, Bible, kalendář a poštovní schránka. Například kněžskou modlitbu breviář se už vůbec nemodlím z modlitební knihy, ale vždy z mobilu. Nastavím si na něm noční režim a v tichu a ve tmě před svatostánkem se mohu modlit, aniž bych potřeboval nějaké světlo. Je dobré, že i technika, když se člověk nestane jejím otrokem, se dá využít k dobré věci.

Máte profil na Facebooku?

Ten nemám, řekl jsem si, že do toho už nepůjdu. Mladším, kteří na tom vyrostli, to ale přeji. Já se v současné chvíli cítím natolik vytížený, že sociální sítě by mi braly čas, který hodlám věnovat něčemu jinému.

Třeba svému velkému koníčku, kterým bylo fotografování? Fotíte ještě?

Fotím, ale už ne na zrcadlovku. Tu jsem neměl deset let v rukou. Fotím jen na mobil.

Arcibiskup Jan Graubner při vašem svěcení mimo jiné prohlásil, že jako biskup máte společnosti přinášet naději. Není naděje to, co nám dnes nejvíc chybí?

Ano, v tom máte velký kus pravdy. Je to dáno tím, jak se naše společnost vzdaluje od svých kořenů. Ať si to připouštíme, nebo ne, základy evropské kultury stojí na křesťanství. I Benedikt XVI. často mluví o tom, že evropská kultura, to je symbióza Jeruzaléma, Atén a Říma. Římského práva, řeckého myšlení a židovské víry. Když člověk naruší tyto kořeny, odkud má čerpat sílu k tomu, aby mohl kvést a přinášet ovoce? Naději může dát právě to, že člověk znovu objeví svoje kořeny. Začít znovu se dá vždycky.

Víte už, co bude obsahem vašeho vánočního poselství?

Co jiného než vánoční tajemství? To úžasné, fascinující tajemství toho, že Bůh, aby nás zachránil, tak se stane jedním z nás. Nesmí se ale zůstat jen u poezie Vánoc, je třeba dojít také k Velikonocům, jen tak může člověk dosáhnout cíle.

Zdroj: https://olomouc.idnes.cz/rozhovor-biskup-antonin-basler-vanoce-vira-olomouc-chram-svateho-michala-1r1-/olomouc-zpravy.aspx?c=A171222_165018_olomouc-zpravy_stk